

धोरण : 9

संस्कृत

८. काशयणां कोडपराधः

स्वाद्याय

अनुवाद

महात्मा गान्धिमहोदयः स्वातन्त्र्यान्दोलनं प्रारम्भत ।

अस्यान्दोलनस्य निखिलोडपि व्यवहारः प्रारम्भेषु दिवसेषु साबरमती
आश्रमे एव प्राचलत् । एकस्मिन् दिवसे स्वामी सत्यदेवः आश्रमम्
आगच्छत् ।

महात्मा गांधी महोदये स्वतंत्रतानुं आंदोलन शरू कर्यु. आ
आंदोलननो बधो ज व्यवहार शरूआतना दिवसोमां साबरमती आश्रममां
ज चालतो हतो. एक दिवस स्वामी सत्यदेव आश्रममां आव्या.

सः देशस्य स्वतन्त्रतार्थं कार्यरतस्य गान्धिमहोदयस्य कार्यण
अतीव प्रभावितः प्रसन्नः चासीत् । सः गान्धिमहोदयायाकथयदहं
भवतः आश्रमे प्रवेशं निवासं च इच्छामि । देशस्य स्वतन्त्रतायै कार्यं
कर्तुं ममापि महतीच्छा वर्तते ।

તેઓ દેશની આજાઈ માટે કાર્યમંજ ગાંધી મહાશયના કાર્યશી
ખૂબ પ્રભાવિત અને પ્રસંગ હતા. તેમણે ગાંધીજીને કહ્યું, “હું આપના
આશ્રમમાં પ્રવેશ અને નિવાસ કરવા છાયું છું. દેશની આજાઈ માટે
કાર્ય કરેવાની મને પણ બહુ છાયા છે.”

सत्यदेवस्य प्रस्तावं गान्धिमहोदयः स्वीकृतवान् ।

गान्धिमहोदयः अकथयत् "साधु, स्वागतमन्त्र भवतः । आश्रमोऽयं
भवत एव, किन्तु आश्रमप्रवेशात् पूर्वं भवता काषायवस्त्राणां त्यागः
करणीयः ।"

सत्यदेवનો પ્રસ્તાવ ગાંધી મહોદયે સ્વીકાર્યો. ગાંધીજીએ કહ્યું,
સરસ, આપશ્રીનું સ્વાગત છે. આ આશ્રમ આપનો જ છે, પણ
આશ્રમમાં પ્રવેશતાં પહેલાં આપે ભગવાં વલ્લોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ.'

गान्धिमहोदयस्य आदेशं श्रुत्वा आश्चर्यान्वितः स्वामिसत्यदेवः
मनसि अकुप्यत् । किन्तु सः गान्धिमहोदयस्य पुरतः निजरोषं
नाप्रकटयत् । सोऽकथयत्, “कथं काषायवस्त्राणां त्यागः ?
काषायवस्त्राणां कोऽपराधः ? अहं संन्यासिजनः ।

गांधीજनो आदेश सांलग्नीने आश्र्वय पामेला स्वामी सत्यदेव
मनमां गुस्से थथा. परंतु तेमણे गांधीજनी आगળ पोतानो रोष
प्रगट न कयो. तेमणे कहुं, “भगवां वस्त्रोनो त्याग शा माटे ? भगवां
वस्त्रोनो शो अपराध છે? હું સંન્યાસી છું.

संन्यासिनः काषायवस्त्राणि परिधारयन्ति । अहं काषायवस्त्राणां
त्यागं कर्तुं कथं प्रवृत्तो भवामि ।"

संन्यासीઓ ભગવાં વલ્લો ધારણ કરે છે. હું ભગવાં
વલ્લોનો ત્યાગ કરવા કેવી રીતે પ્રવૃત્ત થાઉં."

स्वामिसत्यदेवस्य वचनं श्रुत्वा शान्तस्वरेण गान्धिमहोदयः

अकथयत्, "भवता यदुक्तं तत्सत्यमस्ति किन्तु भवान् संन्यासस्य
त्यागं करोतु इति न ममाशयः ।

स्वामी सत्यदेवनुं वचन सांबળी शांत स्वरे गांधी
महोदये કહ્યું, આપે જે કહ્યું તે સાચું છે, પણ આપ
સંન્યાસનો ત્યાગ કરો એમ મારો ઉદેશ નથી.

केवलं काषायवस्त्राणां त्यागं कर्तुं वदामि ।" गान्धिमहोयदस्य
कथनतात्पर्यमजानाः सत्यदेवः विचारमुद्रायां स्थितः, मौनं
चावलम्बितवान् ।

ફક્ત ભગવાં વસ્ત્રોનો ત્યાગ કરવાનું હું કહું છું.
ગાંધીજીના કહેવાનું તાત્પર્ય ન જાણતા સત્યદેવ વિચારની
મુદ્રામાં ઉલા રહ્યા અને તેમણે મૌન ધારણ કર્યું.

तस्य तादृशी मनोदशाम् अवगम्य गान्धिमहोदयः स्वकीयमाशयं
स्पष्टं कर्तुं शान्तभावेन मृदुभाषया च सत्यदेवायाकथयत् । “शृणोतु
भवान् सावधानेन मनसा । वयम् अन्येषां सेवां कर्तुं प्रवृत्ताः स्मः ।

તेमनी (सत्यदेवनी) तेवी मनःस्थिति समज्जुने गांधी
महोदये पोतानो आशय स्पष्ट करवा माटे शांत भावथी અને
મૃदુ ભાષાથી સત्यदेवને કહ્યું, “આપ સાવચેત થઈને સાંભળો.
આપણે બીજાઓની સેવા કરવા માટે લાગેલા છીએ.

एतदेवास्माकं ध्येयमस्ति । भवान् जानात्येव यदस्माकं देशे
जनाः काषायवस्त्रधारिणः संन्यासिनः सेवां कर्तुं सदैव समुत्सुकाः
भवन्ति ।

આ જ આપણું ધ્યેય છે. આપ જણો જ છો કે
આપણા દેશમાં લોકો ભગવાં વસ્ત્ર ધારણ કરનાર
સંન્યાસીની સેવા કરવા હંમેશાં ઉત્સુક હોય છે.

यदा भवान् सेवाकार्याय प्रवृत्तः भविष्यति तदा काषायवस्त्रधारिणं
भवन्तं दृष्ट्वा एकतः ते भवतः सेवाकार्यं न अङ्गीकरिष्यन्ति, अपरतः
ते भवतः सेवां कर्तुं प्रवृत्ताः भविष्यन्ति । अनेन किमस्माकं ध्येयस्य
हानिः न भविष्यति ?

આપ જ્યારે સેવાકાર્ય માટે પ્રવૃત્ત થશો ત્યારે ભગવાં વસ્ત્ર
ધારણ કરેલા આપને જોઈને એક બાજુ તેઓ આપના સેવાકાર્યને
સ્વીકારશે નહીં, બીજુ બાજુ તેઓ આપની સેવા કરવા પ્રવૃત્ત
થશે. આનાથી શું આપણા ધ્યેયની હાનિ નહિ થાય?

संन्यासस्तु मनोगतः सङ्कल्पः एव । तस्य परिधानेन सह
सम्बन्धः क्यापि दृष्ट्या न योग्यः । अहं निश्चितं मन्ये यत्
काषायवस्त्राणां त्यागेन संन्यासस्त्यागः नैव भविष्यति ।

संन्यास तो मनमां रહेलो संकल्प ४ छ. तेनो
वेशभूषानी साथे संबंध कोई पछां दृष्टिए योग्य नथी. हुं
योक्कसपछे मानुं छुं भगवां वस्त्रोनो त्याग करवाथी
संन्यासनो त्याग नहीं ४ थाय.

अतः विचारयतु भवान्, तदनन्तरं यद्योग्यम् तत्करोतु ।

गान्धिमहोदयस्य एतादृशं वचनं श्रुत्वा स्वामिसत्यदेवस्य संशयः
तस्मिन्नेव क्षणे व्यपगतः काषायवस्त्राणां त्यागं कृत्वा सेवाकार्ये
आत्मानं योजयितुं सन्नद्धोऽभवत्।

आपश्री विचारो; त्यारबाट જે યોગ्य હોય તે કરો.”

गांधી મહોदयનું આવું વચન સાંભળીને સ્વામી સત્યદેવનો
સંશય તે જ ઘડીએ ફૂર થયો. તેઓ ભગવાં વસ્ત્રોનો ત્યાગ
કરીને સેવાકાર્યમાં પોતાને યોજવા તૈયાર થયા .

ટિપ્પણી

પ્રભાવિતः

- પ્રભાવિત થયેલો

પ્રસન્નः

- ખુશ

પ્રસ્તાવમ्

- પ્રસ્તાવનો, દરખાસ્તનો

સ્વીકૃતવાન्

- સ્વીકાર કર્યો.

કરણીયः

- કરવો જોઈએ.

આશ્ચર્યાન્વિતः

- આશ્રય પામેલો

માનસિ

- મનમાં

ન અપ્રકટયત્

સન્યાસિજના:

પરિધારયાનિત

સન्

મમ આશય:

અજાનાના:

મૌનમ् અવલમ્બિતવાન् -

પ્રવૃત્ત

- પ્રગટ કર્યો નહીં.
- સંન્યાસી લોકો
- પહેરે છ. ધારણ કરે છ.
- હોઈને
- મારો આશય, મારો ઈરાદો
- નહિ જણાતો, અજણ
- મૌનનો આધાર લીધો. મૌન ધારણ કર્યું.
- પ્રવૃત્ત થયા છીએ.

समुत्सुकः

न अङ्गीकरिष्यन्ति

परिधानेन

क्यापि दुष्ट्या

विचारयतु भवान्

तदनन्तरम्

तदकारोतु

- उत्सुक, तैयार
- स्वीकारशे नहीं.
- पहेरवेश साथे, वेशभूषानी साथे
- क्रोई पण्ठ दृष्टिए, क्रोई पण्ठ रीते
- आप विचारो.
- त पछी
- त करो.

स्वाध्याय

प्रश्न 1. निम्नप्रश्नानाम् उत्तराणि समुचितं विकल्पं चित्वा लिखत ।

(1) स्वातन्त्र्यान्दोलनस्य व्यवहारः आरम्भिकेषु कुन्त्र प्राचलत् ?

(क) साबरमती-आश्रमे

(ख) वर्धा-आश्रमे

(ग) दांडीसमीपे

(घ) पालडी-ग्रामे

(2) गान्धिमहोदयस्य कार्यण कः प्रभावितः प्रसन्नः च आसीत् ?

(क) सत्यदेवः

(ख) महादेवः

(ग) निपुणस्वामी

(घ) जवाहरलालः

(3) गान्धिमहोदयस्य पुरतः किं कर्तुं सत्यदेवः समर्थः न अभवत् ?

(क) सेवाकार्यम्

(ख) रोष प्रकटयितुम्

(ग) रोषं गोपयितुम्

(घ) आश्रमं गन्तुम्

(4) सत्यदेवस्य वचनं श्रुत्वा गन्धिमहोदयः कथम् अवदत् ?

(क) शान्तस्वरेण

(ख) क्रुष्णस्वरेण

(ग) श्रान्तस्वरेण

(घ) हृष्टसंकल्पेन

(5) संन्यासः कीदृशः सकल्पः वर्तते ।

(क) मननीयः

(ख) मोहगतः

(ग) मनोगतः

(घ) काषायपरिधानस्य

प्रश्न 2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत-

(1) सत्यदेवः कः आसीत् ?

➤ सत्यदेवः काषायवस्त्रधारी संन्यासी आसीत्।

(2) गान्धिमहोदयस्य ध्येयं किम् आसीत् ?

➤ लोकानां सेवाप्रवृत्तिः इति गान्धिमहोदयस्य ध्येयम् आसीत्।

(3) जनाः कस्य सेवां न अङ्गीकुर्वन्ति?

➤ जनाः काषायवस्त्रधारिणः संन्यासिनः सेवां न अङ्गीकुर्वन्ति।

(4) कस्य त्यागेन संन्यासस्य त्यागः न भवति?

➤ काषायवस्त्राणां त्यागेन संन्यासस्य त्यागः न भवति।

(5) स्वामिसत्यदेवः किमर्थं सन्नद्धः अभवत्?

➤ स्वामिसत्यदेवः काषायवस्त्राणां त्यागं कृत्वा सेवाकार्ये
आत्मानं योजयितुं सन्नद्धः अभवत्।

प्रश्न 3. अधोलिखितानि क्रियापदानि वर्तमानकालस्य (लट्टकारस्य)

रूपत्वेन परिवर्तयत

(1) प्रारभत्	-	प्रारभते
(2) आगच्छत्	-	आगच्छति
(3) अकथयत्	-	कथयति
(4) भविष्यन्ति	-	भवन्ति
(5) अकुप्यत्	-	कुप्यति

प्रश्न 4. रेखाकितपदानां स्थाने प्रकोष्ठात् उचितपदं चित्वा प्रश्नवाक्यं रचयत ।

(के, केषाम्, कीदृशेन, कस्य, कः, कथम्)

(1) सत्यदेवस्य प्रस्तावं गान्धिमहोदयः स्वीकृतवान् ।

➤ सत्यदेवस्य प्रस्तावं कः स्वीकृतवान् ?

(2) संन्यासिजनाः काषायवस्त्राणि परिधारयन्ति ।

➤ के काषायवस्त्राणि परिधारयन्ति?

(3) केवलं काषायवस्त्राणां त्यागं कर्तुं वदामि ।

➤ केवलं केषां त्यागं कर्तुं वदामि?

(4) शृणोतु भवान् सावधानेन मनसा ।

➤ शृणोतु भवान् कीदर्शेन मनसा?

(5) ते भवतः सेवाकार्यं न अड्गीकरिष्यन्ति ।

➤ ते कस्य सेवाकार्यं न अड्गीकरिष्यन्ति?

प्रश्न 5. शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

एकवचनम्

- (1) दिवसे
- (2) कार्यरतस्य
- (3) स्वरेण
- (4) त्यागेन
- त्यागाय
त्यागात्
- (5) देशे

द्विवचनम्

- दिवसयोः
- कार्यरतयोः
- स्वराभ्याम्
- त्यागाभ्याम्
- त्यागाभ्याम्
- देशयोः

बहुवचनम्

- दिवसेषु
- कार्यरतानाम्
- स्वरैः
- त्यागैः
- त्यागेभ्यः
- त्यागेभ्यः
- देशेषु

प्रश्न 6. उदाहरणानुसारं धातुरूपाणां परिचयं कारयत

धातुरूपम्

उदा., मन्ये

(1) भविष्यन्ति

(2) प्रायलत्

(3) अकथयत्

(4) भवामि

कालः

वर्तमानकालः

सामान्य भविष्यकालः

ह्यस्तनभूतकालः

ह्यस्तनभूतकालः

वर्तमानकालः

पदम्

आत्मनेपदम्

परस्मैपदम्

परस्मैपदम्

परस्मैपदम्

परस्मैपदम्

पुरुषः

उत्तमपुरुषः

अन्यपुरुषः

अन्यपुरुषः

अन्यपुरुषः

उत्तमपुरुषः

वचनम्

एकवचनम्

बहुवचनम्

एकवचनम्

एकवचनम्

एकवचनम्

प्रश्न 7. प्रदतान् शब्दान् प्रयुज्य वाक्यानि रचयत् ।

(1) એક દિવસ આશ્રમમાં આવ્યા.

एક દિવસ આશ્રમ આ + ગમ् ।

➤ એકસ્મિન् દિવસે આશ્રમમ् આગચ્છત् ।

(2) કર्त्यथી ખૂબ જ પ્રભાવિત હતા.

કાર્ય અતીવ પ્રભાવિત અસ् ।

➤ કાર્યણ અતીવ પ્રભાવિતः અભવત् ।

(3) त्याग करवा माटे केवी रीते प्रवृत्त थाउं ?

त्याग कृ+तुम् कथम् प्रवृत्त भू ।

➤ त्यागं कर्तुं कथं प्रवृत्तः भवामि?

(4) मात्र काषायवस्त्रोनो त्याग करवा माटे कहुं छुं.

केवल काषायवस्त्र त्याग वद् ।

केवलं काषायवस्त्राणां त्यागाय वदामि ।

प्रश्न 8. कृदन्तप्रकारं लिखत -

(1) विकीर्य

- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्त-अव्ययम्)

(2) भवितुम्

- हेत्वर्थ कृदन्तम् (तुमन्त - अव्ययम्)

(3) आदाय

- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (ल्यबन्त-अव्ययम्)

(4) छेत्तुम्

- हेत्वर्थ कृदन्तम् (तुमन्त - अव्ययम्)

(5) धृत्वा

- सम्बन्धक भूतकृदन्तम् (त्वान्त-अव्ययम्)

પ્રશ્ન 9. અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નાનામ् ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત -

(1) સાબરમતી આશ્રમમાં શું ચાલતું હતું ?

ઉત્તર : સાબરમતી આશ્રમમાં સ્વાતંત્ર્ય માટેના ખાંદોલનનો બધો
વ્યવહાર ચાલતો હતો.

(2) સ્વામી સત્યદેવ આશ્રમમાં પ્રવેશ શા માટે ઇચ્છતા હતા?

ઉત્તર : સ્વામી સત્યદેવ ગાંધીજીના આજાઈ માટેના આંદોલનથી પ્રભાવિત અને પ્રસંગ હતા. તેમને આજાઈ માટે ચાલતા આંદોલનમાં સેવાકાર્ય કરવાની ઇચ્છા હતી, એટલા માટે તેઓ સાબરમતી આશ્રમમાં પ્રવેશ ઇચ્છતા હતા.

(3) ગાંધીજીએ શાંત સ્વરે શું કહ્યું?

ઉત્તર : ગાંધીજીએ શાંત સ્વરે સ્વામી સત્યદેવને કહ્યું, ‘આપે કહ્યું તે સાચું છે, પણ આપ સંન્યાસનો ત્યાગ કરો એમ કહેવાનો મારો આશય નથી. હું ફક્ત આપ ભગવાં વલ્લોનો ત્યાગ કરો એમ કહું છું.’

(4) સંન્યાસીઓ સાથે આપણા દેશના લોકો કેવો વ્યવહાર રાખે છે?

ઉત્તર : ભગવાં વસ્ત્ર ધારણા કરનારા સંન્યાસીઓને આપણા દેશના લોકો પૂજ્ય માને છે, એટલે તેઓ સંન્યાસીઓની સેવા કરવાની ભાવના રાખે છે.

(5) ગાંધીજીની વાત સાંભળીને છેવટે સ્વામી સત્યદેવે શું કર્યું?

ઉત્તર : ગાંધીજીની વાત સાંભળીને સ્વામી સત્યદેવનો સંશય તે
જ ક્ષણે ફર થયો. તેઓ ભગવાં વસ્ત્રોનો ત્યાગ કરીને
ગાંધીજીના સેવાકાર્યમાં લાગી ગયા.

Thanks

For watching